

«Інтеркомплекс» – відповідно 36,0% та 33,1%. Сподіваний обсяг збитків від неплатежів ТОВ «Регион ДП» становить близько 54,1 млн. руб., а ТОВ «Інтеркомплекс» – 14,9 тис. дол.

Висновки. В межах ймовірного підходу визначено низку кількісних показників для оцінки ступеню ризику неплатежу. Застосування на практиці моделі оцінки ризиків неплатежів контрагентів за зовнішньоекономічними контрактами забезпечує підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства, а також допомагає зменшити негативний вплив ризиків на діяльність підприємства. Використання моделі оцінки ризиків неплатежів забезпечує успішну подальшу діяльність підприємства у напрямках своєї галузі.

References

1. Birchenko, N. O. (2011) Genezis naukovih poglyadiv na kategoriyu «rizik». Visnik Sumskogo nacionalnogo agrarnogo universitetu. Seriya «Ekonomika ta menedzhment». №5/1. S. 10 – 15.
2. Bujkin V. Yu. (2010) Organizacionno-ekonomicheskij mehanizm upravleniya riskami vneshneekonomicheskoy deyatel'nosti promyshlennogo predpriyatiya: avtoref. disc. na soisk. uchen. step. kand. ekon. nauk : 08.00.05 Ekonomika i upravlenie narodnym hozyajstvom.- Moskva.
3. Donec L. I. (2006) Ekonomichni riziki ta metodi yih vimiryuvannya: monografiya. Kyiv.
4. Evteev A. M. (2006) Sistemnoe upravlenie riskami vo vneshneekonomicheskoy deyatel'nosti. Vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo ekonomicheskogo universiteta. №1. S. 94 – 101.5. Ivchenko I. Yu. Modeliuvannya ekonomichnykh ryzykiv i ryzykovykh sytuatsii / I.Iu. Ivchenko : monohrafiia. – K., 2007. – 344 s.
6. Illiashenko S. M. Ekonomichni ryzyk/ S.M. Illiashenko : monohrafiia. – K., 2004. – 220 s.
7. Nedilska L. V. Upravlinnia ekonomichnym ryzykom subiektiv hospodariuvannia [Elektronnyi resurs] / L.V. Nedilska, R.V. Pysaniuk. – Rezhym dostupu: file:///C:/Users/Test/Downloads/Vzhnau_2012_2(2)_23.pdf
8. Sviderska A.V. Upravlinnia ryzykamy zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva / A.V. Sviderska : dys. Khmelnytskyi, 2016. – 290 s.
9. Stepanova T. A. Upravleniye ryskamy vneshneekonomicheskoy deiatelnosti / T.A. Stepanova, D.V. Pudryk // Naukovi pratsi Donetskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. – 2002. – 153. – S. 29 – 39.
10. Shevchyk B. M. Upravlinnia ryzykamy zovnishnoekonomichnoi diialnosti ahrarnykh i pererobnykh pidpriemstv APK/ B.M. Shevchyk : dys. ... kand. ek. nauk: 08.00.04. – K., 2011. – 170 s.
11. Shymanska L. Model upravlinnia ryzykamy u zovnishnoekonomichnii diialnosti pidpriemstva / L. Shymanska // Aktualni problemy ekonomiky. – 2014. – 110. – S. 206 – 209.

ОБГРУНТУВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВІДНЕСЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ ДО СКЛАДУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Момонт Т. В.

Житомирська філія Київського інституту бізнесу та технологій, Україна

JUSTIFYING THE OPPORTUNITY OF ASSIGNING THE CRYPTUALLY TO THE ASSETS OF ENTERPRISES

Momont T. V.

Jitomur, Ukraine

Abstract. The purpose of the article is to study the essence of cryptocurrencies, determine the economic features, and justify the possibility of their attribution to the assets of the enterprise.

It is argued that cryptocurrency is indeed a currency because it is fully capable of performing the function of money, namely: it acts as a measure of value, a conventional equivalent, a universal medium of exchange.

It is pointed out that the rapid development of the crypto market was facilitated by many global, geopolitical, state, regional crises, which led to a distrust of existing monetary units and prompted both individuals and entrepreneurs to seek alternative means of saving and raising funds.

The following benefits of cryptocurrency are highlighted: cryptocurrency transactions are completely anonymous and confidential, since all transaction information is encrypted in a character set, personal data is not tied to the cryptocurrency wallet; each unit of cryptocurrency has a unique code and is tamper-proof; cryptocurrency is decentralized, that is, it has no control center, which is why the founder of digital money or any financial institution cannot influence its existence; each unit of cryptocurrency is not tied to any of the banks, which significantly reduces the amount of the transaction fee; lack of attachment to banks significantly reduces the time spent on cryptocurrency transactions; transactions are carried out directly between different holders of electronic wallets, which helps to increase the speed of operations and reduce commission; The issue of most types of cryptocurrencies has a maximum threshold, which is caused by the fineness of all possible combinations of symbols that make up each new unit of cryptocurrency, which helps to reduce undue money supply and reduce inflation.

The disadvantages of using cryptocurrency are the following: lack of safeguards for electronic cryptocurrency storage due to lack of regulatory mechanisms; the high tendency of price variability due to specificity of use; if you lose your password to the electronic wallet, the cryptocurrency will be lost; anonymity and confidentiality of cryptocurrency transactions lead to speculation and promote fraudulent use.

Keywords: crypto volume, bitcoin, money, financial assets, financial instruments, crypto scores, kryptonics.

Постановка проблеми. Сучасна ситуація в світі всеширше сприяє впровадженню ефективних інноваційних продуктів для здійснення електронних платежів, чому певною мірою сприяють науково-технічний прогрес та розвиток фінансового ринку. В умовах бурхливого розвитку сучасних технологій на заміну традиційних грошей приходить електронна криптовалюта. Цей засіб платежу з кожним роком набирає обертів у використанні по всьому світу не лише фізичними особами, а й юридичними. Тому постає питання, до якої економічної категорії слід відносити та, відповідно, обліковувати криптовалюту. Вищевикладене обґрунтовує актуальність дослідження сутності криптовалют, їх видової структури та надасть змогу вивчити можливість їх віднесення до складу активів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженням теоретичних і практичних проблем існування та можливості віднесення криптовалют до фінансових інструментів підприємств присвячено наукові доробки вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, аналіз яких свідчить про багатоваріантність підходів і відсутність усталеної позиції щодо питань, які потребують продовження належного теоретичного опрацювання. Різносторонніми є праці таких вчених як Брижань І. [1], Галушка Є. [2], Гусева І. [3], Желюк Т. [4], Ковальчук Т. [5], Колдовський А. [6], Лизунова О. [7], Лубенець І. [8], Молчанова Е. [10], Петрук О.М. [11] та інших. Однак, незважаючи на пильну увагу з боку науковців, стверджувати про

доскональне дослідження природи та правової кваліфікації крипто валют неможливо, тому існує необхідність проведення теоретичного дослідження їх сутності на предмет відповідності активам підприємства.

Метою статті є дослідження сутності криптовалют, визначення економічних особливостей та обґрунтування можливості їх віднесення до складу активів підприємства.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Впродовж свого розвитку гроші пройшли декілька етапів від появи, коли їх функції виконували випадкові товари, до поступового витіснення готівки з обороту. На сучасному етапі гроші існують у матеріальній або нематеріальній формах. Зауважимо, що матеріальна форма у більшості країн представлена банкнотами та монетами. Черговим етапом розвитку грошей стала поява криптовалют.

Проаналізувавши економічні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, приходимо до висновків, що криптовалюта дійсно є грошовою одиницею, оскільки повністю здатна виконувати функцію грошей, а саме: виступає мірою вартості, загальним еквівалентом, універсальним засобом обміну. За теорією К. Маркса можна виділити п'ять функцій грошей: міра вартості; обмін (обіг); засіб накопичення (утворення багатства); засіб платежу; світові гроші [9].

Сучасні економісти до зазначеного переліку додають інші функції: забезпечення функціонування держави; регулятора споживання; стимуляції нау-

Таблиця 1

Дефініції та інтерпретації поняття «криптовалюта»

№ з/п	Автор	Визначення
1.	Молчанова Е., Солодковський Ю. [10]	Криптовалюта – це фідучіарна цифрова валюта, валютний курс якої встановлюється на підставі вільно плаваючого режиму як результат попиту і пропозиції на валютному ринку з повною відсутністю контролю з боку центробанків
2.	Ковальчук Т., Паливода К. [5]	Криптовалюта – це віртуальне джерело фіктивного капіталу
3.	Лубенець І. [8]	Криптовалюта – вид цифрової валюти, заснований на складних обчисленнях деякої функції, яку легко перевірити зворотними математичними діями, в основі емісії якої є принцип доказу виконання роботи «Proof-of-work»
4.	Колдовський А.В., Чернега К.В. [6]	Криптовалюта – особливий різновид електронних грошей, функціонування яких засноване на децентралізованому механізмі емісії та обігу і являє собою складну систему інформаційнотехнологічних процедур, побудованих на криптографічних методах захисту, що регламентують ідентифікацію власників та фіксацію факту їх зміни
5.	Галушка Є.О., Пакон О.Д. [2]	Криптовалюта – цифрова система платежів та грошових переказів, заснована на новітніх технологіях за принципами криптографії з метою функціонування як безпечної, анонімної, децентралізованої, стабільної віртуальної валюти
6.	Желюк Т., Бречко О. [4]	Криптовалюта – стабільний універсальний інструмент глобальних фінансових платежів і одночасно як фінансовий інструмент з високою капіталізацією є конкурентною формою міжнародного переливу капіталу

Таблиця 2

Ціна та капіталізація найбільш популярних криптовалют світу станом на 05.04.2019 року

№ з/п	Найменування криптовалют	Ціна, дол. США	Ціна, BTC	Капіталізація, дол. США
1.	<u>Bitcoin</u>	<u>4,986.68</u>	1	87,907,033,321
2.	<u>Ethereum</u>	<u>164.48</u>	0.033	17,357,458,362
3.	<u>BitcoinCash</u>	<u>289.29</u>	0.058	5,120,035,223
4.	<u>Litecoin</u>	<u>87.96</u>	0.018	5,385,382,571
5.	<u>EOS</u>	<u>5.29</u>	0.0011	5,325,620,094
6.	<u>XRP</u>	<u>0.374</u>	0.000075	15,617,585,085
7.	<u>TRON</u>	<u>0.027</u>	0.0000054	2,688,707,578
8.	<u>Ethereum Classic</u>	<u>5.82</u>	0.0012	637,637,280
9.	<u>Neo</u>	<u>12.97</u>	0.0026	843,365,569
10.	<u>Cardano</u>	<u>0.091</u>	0.000018	2,366,697,798

ково-технічного прогресу тощо. Якщо виділити функції, які внутрішньо (іманентно) притаманні грошам, то такими є здатність бути: універсальним засобом розрахунку при обміні; універсальним засобом накопичення багатства; загальним еквівалентом вартості об'єктів майнових цивільних прав [13]. Отже, криптовалюта є грошима.

Перші ідеї створення криптовалюти почали виникати в момент найбільш революційного періоду в світі новітніх технологій – наприкінці ХХ століття. Саме в цей час розповсюдження набула мережа Internet, все більше користувачів почали мати змогу користуватись персональними комп'ютерами. В цей час і з'явилися перші концепції віртуальних валют, функціонування яких ґрунтувалося на криптографії – науці про методи шифрування інформації. Термін «криптовалюта» має велику різноманітність визначень та тлумачень. В таблиці 1 наведені деякі визначення терміну «криптовалюта».

Отже, проаналізувавши Таблицю 1, підтверджуємо попереднє твердження та погоджуємось з [4], що криптовалюта – це і не актив, і не платіжний засіб, і не товар, а валюта в чистому вигляді, оскільки не можливо визначити його цінність і інвестувати в неї, а лише можливо визначити її ціну та торгувати нею. З іншого боку, як відомо, саме валюта є засобом обміну, а також використовується для оцінки грошових потоків, а отже, вона може служити засобом збереження вартості, якщо не інвестується. Також можна порівняти крипто валюту з такою характеристикою, як неможливість генерувати грошові потоки а, отже, його внутрішню

вартість визначити не можливо, проте можна виміряти його вартість у інших валютах[4].

Розглядаючи питання криптовалютних відносин слід зазначити, що станом на 01.04.2019 року існує 965 видів криптовалют. В Табл. 2 наведено 10 найпопулярніших криптовалют світу [14].

Першоствореною і найбільш поширеною криптовалютою є Bitcoin. Решта криптовалют побудована на фундаменті відкритого коду Bitcoin і практично нічим від нього не відрізняються, тобто по суті, вони є похідними інструментами від Bitcoin. Цим і пояснюється їх менша популярність [6].

Стрімкому розвитку крипторинку сприяла низка світових, геополітичних, державних, регіональних криз, що призвели до недовіри існуючим грошовим одиницям та спонукають як фізичних осіб, так і підприємців шукати альтернативні засоби зберігання та примноження коштів. Український сучасний споживач особливо гостро потребує оперативності, безпеки розрахунків, захищеності, відсутності третіх сторін, незалежності цінності грошової одиниці від політичної ситуації в країні, і криптовалюти задовольняють ці потреби. Користувачі в Україні у процесі використання криптовалют усе більше визнають їхню ефективність [3].

Однак варто відмітити, що криптовалюта має як переваги так і недоліки. Серед переваг можна виділити наступні: 1) операції з криптовалютою є повністю анонімними і конфіденційними, оскільки вся інформація про транзакції зашифрована в наборі символів, персональні дані не прив'язуються до гаманця криптовалюти; 2) кожна одиниця крипто-

валюти має унікальний код і захищена від підробки; 3) криптовалюта є децентралізованою, тобто не має центру управління, через що засновник цифрових грошей або будь-який фінансовий інститут не може вплинути на її існування; 4) кожна одиниця криптовалюти не прив'язана до жодного з банків, що суттєво зменшує розмір комісії за здійснення операцій; 5) відсутність прив'язки до банків сприяє суттєвому зменшенню затрат часу на здійснення операцій із криптовалютою; 6) операції здійснюються напряму між різними власниками електронних гаманців, що сприяє підвищенню швидкості здійснення операцій та зменшенню комісії; 7) емісія більшості видів криптовалют має максимальний поріг, що викликано скінченністю всіх можливих комбінацій символів, що утворюють кожен нову одиницю криптовалюти, що сприяє зменшенню невиправданої грошової маси в обігу та зниженню рівня інфляції [7].

Недоліками використання криптовалюти можна назвати наступні: 1) відсутність гарантій збереження електронних криптогаманців через відсутність регулюючих механізмів; 2) висока тенденція мінливості ціни через специфіку використання; 3) при втраті пароля до електронного гаманця криптовалюта буде втраченою; 4) анонімність і конфіденційність операцій з криптовалютою призводять до спекулювання нею та сприяють використанню зі злочинними намірами.

Аналітичні видання стверджують, що 2017 рік можна назвати золотим часом для ринку криптовалюти, тоді як статистика 2018 року говорить про занепад. Пояснюють вони це тим, що різкий стрибок вартості основних криптовалют в грудні 2017 року посприяв стрімкій популяризації крипторинку у раніше незацікавлених людей. До ситуації, що склалася, сам ринок виявився не готовим, і вже з січня 2018 року спостерігався спад, який досяг піку до кінця року. Однак, незважаючи на падіння вартості низки криптовалют і зменшення ринкової капіталізації на більш ніж 90% ринок криптовалют варто розглядати як орієнтир на майбутнє [15].

Для відповіді на питання, чи можна визнати криптовалюту активами, необхідно перевірити, чи досягається контроль за ними та чим можна його підтвердити.

Як стверджує [16], Україна входить в ТОП-10 країн світу за кількістю користувачів Bitcoin, проте законодавством це питання досі не врегульоване, що провокує зростання чорного ринку, маніпуляцій та злочинності навколо цієї теми. Першим документом в Україні що стосується правомірності використання в Україні криптовалюти став лист НБУ № 29-208/72889 від 08.12.2014 року [17], в якому було запропоновано розглядати Bitcoin як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю. В березні 2018 року НБУ визнало

лист 2014 року неактуальним, що може свідчити про позитивні зрушення в вирішенні питання законодавчого врегулювання, однак питання класифікації та оподаткування криптовалют лишилося не врегульованим. Наразі в Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти, які покликані врегулювати дане питання: 1) Законопроект № 7183 від 06.10.2017 р. «Про обіг криптовалюти в Україні» [17]. 2) Законопроект № 7183-1 від 10.10.2017 р. «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» [17]. Обидва законопроекти визначають необхідність державного управління в сфері обігу криптовалют, повноваження регулятора визначати порядок створення і діяльності криптовалютних бірж, моніторити криптовалютні транзакції, ідентифікувати суб'єктів криптовалютних операцій. Однак, до теперішнього часу дані законопроекти не затверджені.

Висновок і перспективи подальших розробок. Таким чином, з проведеного дослідження можна зробити висновки: незважаючи на те, що криптовалюти останнім часом демонструють вражаючу динаміку росту, однак це є наслідком швидко зростаючого інтересу до криптовалют, який провокує попит на ринку, при цьому обмежуючи пропозицію; криптовалюти створені з метою їх використання як засобів платежу і за своїми характеристиками цілком здатні виконувати основні функції грошей; в Україні офіційне визнання криптовалют грошовими коштами потребує відповідного рішення на законодавчому рівні.

Отже, допокине будуть затверджені механізми майнінгу, обігу, оподаткування, нормативно-правового регулювання криптовалют, відносити її до складу активів підприємства не є можливим.

References

1. Bryzhan I.A., Miniailenko I.V., Metelytsia A.S. (2018). Rol kryptovaliuty u rozvytku mist maibutnoho. Visnyk Mykolaivskoho nad. un-tu im. V.O. Sukhomlynskoho. № 21. S. 572-576.
2. Halushka Ye.O., Pakon O.D. (2017). Sutnist kryptovaliut ta perspektyvy yikh rozvytku. Molodyi vchenyi. № 4 (44). S. 634-638.
3. Husieva I.I. (2017). Tendentsii rozvytku kryptovaliut na rynku Ukrainy Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. №1. S. 48-50.
4. Zheliuk T., Brechko O. (2016). Vykorystannia kryptovaliuty na rynku platezhiv: novi mozhlyvosti dlia natsionalnykh ekonomik. Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. №3. S. 50-60.
5. Kovalchuk T., Palyvoda K. (2014). Tsyfrova valiuta yak virtualne dzherelo fiktyvnoho kapitalu. Bankivska sprava. № 1-2. S. 3-11.
6. Koldovskyi A.V., Cherneha K.V. (2015). Problemni aspekty teoretychnoho os-myslennia kryptovaliuty, yak yavlyshcha suchasnoi informatsiinoi ekonomiky. Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy. №42. S. 100-110.

7. Lyzunova O.M. (2017). Sutnist kryptovaliuty ta yii proryv v ekonomitsi. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. S. 196-199.
8. Lubenets I. Ohliad tsyfrovyykh kryptovaliut [Elektronnyi resurs] / Bloh ekspertiv pro finansy. - Rezhym dostupu do resursu: http://www.prostoblog.com.ua/lichnye/byudzheth/obzor_tsifrovyyh_kryptovaliut.
9. Marks K. Kapital. (1969). Moskva: Yzd-vo polyt. lyt., 1969.
10. Molchanova E. (2014). Hlobalna servisna pryroda suchasnykh kryptovaliut. Mizhnarodna ekonomichna polityka. № 1. S. 60-79.
11. Petruk O.M., Novak O.S. (2017). Sutnist kryptovaliuty yak metodolohichna peredumova yii oblikovoho vidobrazhennia. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. № 4 (82). S. 48-55.
12. Poplavskiy O.O. (2016) Kryptovaliuta yak ob'ekt ekonomichnoho analizu v strakhovykh kompaniiakh.

Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky. № 4. S. 178-184.

13. Chaplian S. (2018) Pravovy status kryptovaliut [Elektronnyi resurs] / Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. № 2. S. 148-165. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2018_2_17.

14. <https://bitinfocharts.com/ru/markets> - onlain-portal kursiv kryptovaliut.

15. <https://ru.blockspoint.com> - onlain-vydannia Blockspoint.

16. <https://opendatabot.ua/blog/235-bitcoins-20-000-000-servis-monitorynahu-reiestratsiinykh-danykh-ukrainskykh-kompanii-ta-sudovoho-reiestru-dlia-zakhystu-vid-reiderskykh-zakhopen-i-kontroliu-kontrahentiv>.

17. <https://zakon2.rada.gov.ua/laws> - ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy.

УДК: 658.14:657

Мосійчук І. В.

м. Житомир

Mosijchuk I. V.

Jitomur, Ukraine

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті досліджено складові елементи фінансового та управлінського аналізу та розкрито основні його принципи. Наведено схему аналізу фінансового стану підприємства та класифікацію його видів за різними ознаками. Виділено етапи при проведенні аналізу діяльності підприємства

Ключові слова: фінансово-економічний стан, управлінський аналіз, фінансовий аналіз, оцінка фінансово-економічного стану, фінансова діяльність підприємства

THEORETICAL ASPECTS OF COMPLEX EVALUATION FINANCIAL AND ECONOMIC STATUS OF THE ENTERPRISE

Abstract. It is stated that financial condition is an essential characteristic of the financial activity of the enterprise. It creates competitiveness of the enterprise and its potential in business cooperation, is a guarantee of practical realization of economic interests of all participants of financial relations: both the enterprise itself and its partners. Assessment of the financial and economic condition of the enterprise implies a specific sequence of analytical work. The following stages of the analysis of the activity of the enterprise are distinguished: development of a system of synthetic and analytical indicators that characterize the object of analysis; collecting and preparing for the analysis of the necessary information; comparison of actual results of management with indicators of the plan of the reporting year, actual data of previous years, with the achievements of leading enterprises, industry as a whole; factor analysis: identify the factors and cause their impact on the result; identifying available and promising reserves for improving production efficiency; estimation of results of management taking into account the effect of various factors and revealed unused reserves, development of measures for their use. Therefore, financial and economic analysis is an assessment of the financial and economic activity of the enterprise in the past, present and foreseeable future. Its purpose is to identify the state of the financial health of the enterprise, identify weaknesses, potential sources of problems in its future work and identify the strengths that the firm can rely on. The author concludes that financial condition is the most crucial characteristic of the financial activity of an enterprise. It creates competitiveness of the enterprise and its potential in business cooperation, is a guarantee of practical realization of economic interests of all participants of financial relations: both the enterprise itself and its partners.

Keywords: financial and economic status, management analysis, financial analysis, evaluation of financial and economic status, financial activity of the enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Участь України у європейських та євроатлантичних інтеграційних процесах вимагає від фахівців економічного спрямування вміння кваліфіковано використовувати облікову інформацію в системі управління з метою проведення стратегічних змін у діяльності підприємства. Для успішного розвитку суб'єкту господарювання, гармонійного забезпе-

чення інтересів його власників, персоналу, інвесторів необхідно проводити постійний моніторинг його фінансового стану.

Саме фінансові показники діяльності підприємства є індикатором його конкурентоспроможності й ефективності господарювання в ринковій економіці. Становлення ринкової економіки в Україні, поява фінансових ринків сприяли розвитку такого